

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

תולדות

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ח הת' אי"א רב פעלים ובעל מוץ
מטובי מקושרי רבותינו נשיאינו והולכי בדרכיהם,
דרך הקודש יקרא לה

ומשלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח לארצנו הקדושה ת"ו
הרב ר' מנחם מענדל

בהרה"ח ר' מנחם מענדל ומרת מאריאשא באדאנע ע"ה

פ ו ט ע ר פ א ס

נפטר ד' תמוז ה'תשנ"ה

🕯️ 🕯️ 🕯️ 🕯️ 🕯️

והגתו מרת לאה ע"ה

בת ר' בניציון ומרת שרה הי"ד

נפטרה ה' כסלו ה'תשס"ג

ת נ צ ב " ה

🕯️ 🕯️ 🕯️ 🕯️ 🕯️

נדפס ע"י צאצאיהם שיחיו

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

תולדות

א. דברי חז"ל ורש"י, מה עשה הקב"ה צר קלסתר פניו..."

על הפסוק, ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק, מביא רש"י את דברי חז"ל: "היו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה... מה עשה הקדוש ברוך הוא צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק."

יש להבין: מכך שחז"ל מביעים את הענין בדרך של שאלה ותשובה – "מה עשה הקדוש ברוך הוא צר...?", ואינם מסתפקים בקיצור "היו ליצני הדור אומרים... צר הקדוש ברוך הוא קלסתר פניו...?" – ללא השאלה, "מה עשה הקדוש ברוך הוא" – מובן, שבפעולה, "צר קלסתר פניו..." יש חידוש מיוחד, ולכן מובעים הדברים באופן של שאלה – "מה עשה הקדוש ברוך הוא" (בתמיהה): מהו הדבר המיוחד אשר עשה הקדוש ברוך הוא כדי לסתור את טענת ליצני הדור?

ואם כך, תמוה: מהו החידוש המיוחד ב, צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם? הרי טבעי הוא שכן דומה לאביו, ויש צורך בסיבות מיוחדות כדי שהוא לא יהיה דומה לו.³

ב. ה,קושי בקריעת ים סוף

ניתן להבין זאת לפי הסבר לביטוי המופיע בדברי חז"ל⁴ בקשר למספר ענינים: "קשה.. כקריעת ים סוף", שגם לגבי הקדוש ברוך הוא, כביכול, קשה הדבר.

ידוע⁵ ההסבר לכך, שה,קושי בקריעת ים

(1) ע"פ תנחומא פרשתנו א. וראה ב"מ פו, א.
(2) ראה עדיות פ"ב מ"ט ובפירוש הרמב"ם שם.
(3) אבל באגדת בראשית פל"ו: ציוה הקב"ה למלאך כו' אל תצור אותו דומה לאמו אלא לאביו – ולהעיר אשר ג"ז צריך ביאור למה לולא הציווי ה' דומה לאמו ולא לאביו. ואולי ע"פ מחז"ל אשה מזויעה תחלה יולדת זכר (ברכות ס, א. וש"נ).
(4) פסחים ק"ה, א. סוטה ב, א. וש"נ. – ובוהר ח"א רז, ב. ח"ב קע, א: קשין .. קמי קב"ה.
(5) ראה שער האמונה פלי"ב (באר"א קצת). ובר"ה החדוש

סוף אינו בבקיעת הים והצבתו לאחר מכן כמו נד,⁶

ובמיוחד לפי המוסבר בתניא⁷, שקריעת ים סוף הוא פלא קטן יותר מאשר בריאת שמים וארץ, ולכן לא ייתכן לומר דוקא על כך "קשה",

אלא הקושי הוא בכך, שבקריעת ים סוף היו שני הפכים⁸ ביחד, "רפוא לישראל ונגוף למצרים"⁹, כי אילו לא היה הים נבקע, לא היו המצרים נכנסים לתוכו – כאשר מדת הדין טענה: מה נשתנו אלו מאלו? אלו עובדי ע"ז ואלו עובדי ע"ז¹⁰, ומסיבה זו הדבר, "קשה"¹¹, כי בדרך כלל יש להתחשב במדת הדין, ובקריעת ים סוף לא התחשבו בכך¹².

ג. התורה צריכה להדגיש את הקשר בין אברהם ליצחק דוקא בפרשתנו

בדומה לכך ניתן להבין בעניננו:

ידוע¹³ ההבדל בין אברהם לבין יצחק,

תרנ"ד (ע' קלג) שהקושי הוא מצד שבקרי"ס ה' חיבור למעלה מהשתלשלות והשתלשלות. וראה מאמרי אדה"י: תקס"ג ע' שטו. תקס"ה ע' רלה.

(6) בשלח טו, ח.
(7) ח"ב פ"ב.
(8) וכ"ה בשאר הענינים שנאמר עליהם הלשון "קשה .. כקרי"ס". וכמו קשה לוונגן (סוטה שם), שהוא חיבור ב' הפכים, דבר ונקבא. וכן קשין מונותיו (פסחים שם), שהמטכת מונות הוא מבחי' מזל שלמעלה מהשתל, כמבואר בבבא"ז (יב, ב) ובכ"מ.
(9) ראה ישע"י יט, כב. וח"ב לו, א.
(10) ראה ח"ב קע, ריש ע"ב. מכילתא בשלח יד, כח. ילקוט ראובני שם, כו.
(11) וכמ"ש ב"ח"ב שם: קשה קמי' למעבר על ארח דינא.
(12) שמתעם זה מכת בכורות שהיתה נגוף ורפוא כאחד, הוצרכה להיות ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, ראה לקו"ש ח"ג פ' בא (והבנסמן שם), אבל לא נאמר בזה קשה (לגבי הקב"ה). וי"ל – כיון שדם הפסח (שחיטת הע"ז דמצרים) הברילים מאלו עו"ז כו'.
(13) תו"א ותו"ח ריש פרשתנו. ובכ"מ.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלילה".

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטוהרה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ילקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, הו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מציאותו דמלך המשיח.

ועי"ז ולאח"ז באה התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו כו' . . .

(משיחות ליל ה' פ' תולדות, אדר"ז כסלו, וש"פ תולדות, ב' כסלו תשנ"ב)

לקוטי

תולדות

שיחות

שאברהם היה, אברהם אוהבי¹⁴, מרכבה למדת החסד, ולפיכך היתה עבודתו העיקרית בגמילות חסדים והכנסת אורחים, ויצחק היה „פחד יצחק”¹⁵, מרכבה למדת הגבורה, ולכן חפר את הבארות – עבודה של הסרת העפר והאבנים המכסים על המעיין, וגילוי המים החיים הנובעים מלמטה למעלה.

ולכן¹⁶; יש הבדל גם לגבי „יצא ממנו” – „ניקת החיצונים” וה„טומאה” – בין האופן שבו מתבטא הדבר אצל אברהם – קו החסד – לבין האופן שבו הוא מתבטא אצל יצחק – קו הגבורה: אברהם יצא ממנו ישמעאל¹⁷ – חסד דקליפה, ויצחק יצא ממנו עשו¹⁷ – על חרבך תחיה¹⁸, גבורה דקליפה.

וזהו אחד ההסברים לכך שהתורה צריכה להדגיש דוקא כאן „אברהם הוליד את יצחק”, שהרי, לכאורה, אין מובן:

(א) ההכרח לומר „אברהם הוליד את יצחק” נובע מן הנאמר לפני כן בפסוק „יצחק בן אברהם”, וכפי שמפרש רש"י¹⁹, „על ידי שכתב הכתוב יצחק בן אברהם הוזהר לומר...”. ועל כך יש לשאול: המילים „בן אברהם” עצמן הן מיותרות, לכאורה, כי הדבר כבר ידוע מן הפרשות הקודמות, ובמילא לא היה צורך להבהיר ולומר „אברהם הוליד את יצחק”, אלא לספר מיד את תולדות יצחק – „ויהי יצחק בן ארבעים שנה...”²⁰?

(ב) מדוע רומזת התורה את הסתירה לטענת ליצני הדור כאן בפרשת תולדות, שבה מדובר בעיקר על תולדות יצחק – יעקב ועשיו²¹, וכן על תולדות – מאורעות²² יצחק, והמילים „יצחק בן אברהם” מוזכרות פה רק בדרך אגב?

14 ישע' מא, ת. סוטה לא, א (עיי"ש). רמב"ם הל' תשובה פ"י, ה"ב.
15 ויצא לא, מב.
16 ראה לקו"ת ואתחנן ה, א.
17 פסחים נו, א. ויקר' פל"ו, ה. ועוד. וראה ס' הליקוטים (הצ"צ) ערך ישמעאל.
18 תולדות כז, מ.
19 כאן.
20 וכמו שהקשו מפרשי רש"י כאן.
21 רש"י ריש פרשתנו.
22 ספורנו כאן. וראה גם רד"ק כאן. וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 113 ואילך.

ענין זה היה צריך להיכתב בפרשה הקודמת²³, שבה מדובר על לידת יצחק²⁴.

אלא ההסבר לכך הוא: מלשון הפסוק „ואלה תולדות יצחק...” – בוא"ז החיבור – מובן, שפרשה זו היא המשך למסופר לפני כן על ישמעאל. וכיון שגם ישמעאל הוא בן אברהם, ואדרבה²⁵: בגלוי קשור ישמעאל, לכאורה, אל אברהם יותר מאשר יצחק אל אברהם, כי ישמעאל הוא בקו החסד, כאברהם²⁶ – אם כי זה חסד דקליפה²⁷, הנובע מאברהם בדרך של „יצא ממנו”²⁸ – ואילו יצחק הוא בקו הגבורה, להיפך מקו החסד.

לכן צריכה התורה לומר גם לגבי יצחק שהוא בן אברהם, ואף להוסיף „אברהם הוליד את יצחק”, שאדרבה – הקשר שבין יצחק לאברהם הוא מיוחד: לא זו בלבד שיצחק הוא בן אברהם, אלא אברהם הוליד את יצחק²⁹: זה

23 כמו שהקשה בביאורי מהרא"י, גו"א, אלשיך ועוד כאן.
24 ובפרט, אשר גם בפועל, צד קלסתר פניו בעת יצירתו או ביום הגמלו (ראה מפרשי רש"י כאן. חדא"ג מהרש"א לבי"מ שם). וברש"י וירא (כא, ב), „שה" וזו איקונין שלו דומה לו” (אבל בדפוסים לפנינו הוא בחצי עיגול).
25 נוסף על שנולד ראשון לאברהם, יותר מ"ג שנה – הוא היה „בגן יחידך אשר אהבת” – לאברהם (ראה פרש"י כב, ב), שניהם נמולו לדעתם ובאותו היום.
26 ובפרט לפי המבואר בתו"ח פרשתנו (ד, ב ואילך) ועוד, שחסד דישמעאל אינו כחסד שאר האומות ו„יש לו צד אחיזה ממש בפנימיות המוחין” דאברהם. וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 208.
27 ולכאורה לאחרי שעשה תשובה – ה"ה חסד דקדושה. וצ"ע. – ויתרה מזו נפילתו היא מחסד הנק' גדולה, חסד ותוהו (ס' הליקוטים הנ"ל וש"ל). וראה לקו"ש שם ע' 209 ואילך – אבל אינו שייך לנדו"ה, שהרי יש צדקה בב"נ (ראה הערה הבאה).
28 צ"ע שהרי ב"נ נצטוו על הצדקה (ר"ן לסנה"ג, ב. הרמ"ה שם. וראה רוקח ס' שסו. וראה תו"ש לוירא יח ס"ק ר'). – וגם לפס"ד הרמב"ם (הל' מלכים פ"י, הל"י) שלא נצטווה הרי „אם רצה לעשות מצוה כו' כדי לקבל שכר אין מונעים אותו לעשותה כהצדקה כו' עולה כו' צדקה כו'”. וראה תניא ספ"א. שערי אורה פורים (צב, א). לקו"ב (על קונטרס ההתפעלות) להר"ה מפארייטש (מ, ב ואילך). וצ"ע.
28* לקו"ת ואתחנן שם. שה"ש ט, ד.
29 ספורנו כאן. וראה גם כלי יקר עה"פ (ובאוה"ת – כך א – כאן).

היה המשכו העיקרי של אברהם, כנאמר בתורה³⁰, "כי ביצחק יקרא לך זרע".

ומסיבה זו מבהירה זאת התורה רק בפרשת תולדות: כאשר לומדים שתולדות יצחק הוא עשו, גבורה דקליפה, כדלעיל, ועבודתו העיקרית – מאורעותיו – של יצחק היא חפירת הבארות, שהיא להיפך מעבודת אברהם, אז מתגברת³¹ טענתם של ליצני הדור, שיצחק אינו קשור כלל לאברהם. ויש צורך לשלול טענה זו.

ד. החידוש שב„צר קלסתר פניו... דומה לאברהם“

וזהו ה„קושי“ של הקדוש-ברוך-הוא, כביכול, ב„צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם“:

בן דומה לאביו משום שהוא נובע מגופו ומנשמתו של האב והוא דומה לו בגופו ובתכונות נפשו³².

אך אברהם ויצחק היו הפוכים זה מזה בתכונות נפשם, שהרי אברהם היה בדרך של מדת החסד ואילו יצחק במדת הגבורה, ועקב זאת הם היו שונים זה מזה גם בכחותיהם השכליים, (כידוע³³ בענין בית שמאי ובית הלל, שהם היו שונים בדרך מחשבתם משום ההבדל בשורש נשמותיהם. בית שמאי נטו יותר להחמיר ואילו בית הלל נטו להקל), ובאופן טבעי הם היו צריכים להיות שונים זה

מזה, ואף הפוכים, גם בקלסתר פניהם³⁴, כי מראה הפנים קשור לתכונות הנפש³⁵: בעל חסד – יש לו סבר פנים יפות, בעל גבורה – פנים תקיפות³⁶ וכדומה,

ואם כך, מתעוררת השאלה: „מה עשה הקדוש-ברוך-הוא“: מהו הפתרון האפשרי כדי לסתור את טענתם של ליצני הדור, שהרי באופן טבעי צריכים אברהם ויצחק להיות הפוכים זה מזה בקלסתר הפנים כשם שדרכי התנהגותם נוגדות זו לזו בחסד או בגבורה?

אך כיון שליצני הדור טענו „מאבימלך³⁷ נתעברה שרה“, לכן עשה הקדוש-ברוך-הוא חידוש, ההיפך מן הטבע, והוא עצמו „צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם“.

ה. „אברהם הוליד את יצחק“ – התכללות חסד וגבורה

מובן גם בפשטות, שהענין שהקדוש-ברוך-הוא „צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם“ לא היה רק במראה הגשמי שלהם, אלא אדרבה: הם היו דומים במראה החיצוני, משום ש„קלסתר הפנים“ שלהם ברוחניות היה דומה

וזאת לפי המבואר במספר מקומות:

למרות שחסד וגבורה מנוגדים זה לזה, בכל זאת גבורות יצחק הן המשך ותוצאה של החסדים של אברהם, כנאמר בפסוקנו כאן: אברהם הוליד את יצחק.

ולא רק משום שהגורם לגבורה הוא חסד: מדת החסד „מעוניינת“ שהשפעה

על העצם (חיות) דמשיח, כלומר, התגלות מציאותו (מציאות שקיימת גם לפנ”ז למלכות) בתור מלך המשיח, ולאחרי התגלות מציאותו (אור שבאין ערוך מאורו של משיח), מתחילה ההתגלות לעיני כל ע”י פעולותיו (אור של משיח).

ועפ”ז מובן שעיקר החידוש דביאת המשיח הוא בהתגלות מציאותו (מציאתי דוד עבדי⁷), כי, כל פרטי הענינים שלאח”ז (התגלותו לעין כל ע”י פעולותיו לגאול את ישראל, וכל הענינים דימות המשיח), באים כתוצאה והסתעפות מהתגלות מציאותו, וכלולים בה.

. . . ובנוגע לפועל – „המעשה הוא העיקר“⁸. . . צריך כאו”א

מישראל להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהדגשת הענין ד”כל ימי חיך להביא לימות המשיח“, ע”ז שכל מציאותו, תיכף כשניערור משנתו, חדורה בהחיות דמשיח (שזוהי עצם מציאותו של כאו”א מישראל, משיח שבו) שמביאה לימות המשיח.

. . . ויה”ר והוא העיקר – שבתחלת חודש כסלו, חודש הגאולה,

תבוא בפועל ובגילוי הגאולה האמיתית והשלמה, התחלת הגאולה ושלמותה, ע”י משיח צדקנו – „יעמוד מלך מבית דוד כו”“, עד ש”יתקן את העולם לעבוד את ה’ ביחד, שנאמר⁹ אז אהפוך אל עמים גו’ לעבדו שכם אחד“⁵.

וכמרומו גם בסיום וחותרם ההפטרה דשבוע שעבר . . . ההפטרה

דשבוע שעבר מסתיימת בהכרזה „יחי אדוני המלך דוד לעולם“¹⁰ – נצחיות מלכות דוד שנמשכה במלכות שלמה, ששלמותה ע”י המלך המשיח שהוא „מבית דוד ומזרע שלמה“¹¹ – שתוכנה של הכרזה זו הוא התגלות

(6) „מאותן הבאים מבני דוד ועדיין ה’ להם ממשלה גם בגלות . . . כגון רבינו הקדוש“ (חדא”ג מהרש”א לסנהדרין צח, ב).

(7) תהלים פט, כא.

(8) אבות פ”א מ”ו.

(9) צפנ”ג, ט.

(10) מ”א, א, לא.

(11) סהמ”צ להרמב”ם מל”ת שסב. פיה”מ סנהדרין ר”פ חלק יסוד הי”ב. אגרת תימן.

(30) וירא כא, יב.

(31) וע”ד החסידות יש להוסיף בזה: עיקר יניקת הקליפות הוא מקו הגבורה (צמצום והעלם) דוקא* – שמתעם זה קליפת עשו היא גרועה מקליפת ישמעאל (אוה”ת וירא צג, ב. וראה ספרי האוינו לב, ט. וראה הנסמן בלקו”ש ש ע” 111 הערה 58) – ולכן שוללת התורה טענת ליצני הדור „מאבימלך נתעברה שרה“ בפרשת „תולדות יצחק – יעקב ועשו“ (ומאורעותיו דחפירת בארות כו’), כי תוקף טענתם בא מצד מדת הגבורה והצמצום.

(32) ראה בפירוש הרמב”ם עדיות שם: לפי שכשהוא קרוב לו במוגו כו’.

(33) אגה”ק ס”י יג. לקו”ת שה”ש מה, ג. וראה זח”ג רמה, א.

(* ראה סה”מ עת”ר (ע” צה) שמקו הימין משתלשל רק קליפת נוגה

הוספה בשורת הגאולה

ממ.

הנקודה העיקרית שבחיי כאו"א מישראל וכללות ישראל במשך כל הדורות: "כל ימי חייתך להביא לימות המשיח"¹, ובהדגשה יתירה בדורנו זה ובתקופתנו זו, כמדובר כמ"פ בתקופה האחרונה (שכבר נשלמו כל הענינים וצריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש).

... "כל ימי חייתך" – פירושו בכל רגע ורגע שהאדם חי, הן ביום והן בלילה, הן ער והן ישר, שגם אז הוא חי ע"י נשימת האויר ("כל הנשמה תהלל ייה", "על כל נשימה ונשימה שאדם נושם כו"ם²) שמוכרח להיות בכל רגע ורגע (משא"כ אכילה ושתיה). ו"כל ימי חייתך להביא לימות המשיח" – פירושו שהחיות שלו (בכל רגע ורגע) הוא בהבאת ימות המשיח, כלומר, לא רק בשעה שחושב ומדבר ועושה פעולות להבאת המשיח, אלא עצם חיותו ("חייתך") הוא להביא לימות המשיח.

... ובפרטיות יותר:

הענין ד"כל ימי חייתך להביא לימות המשיח" מתבטא בכך שתיכף כשניעור עצם הנשמה (שמתגלה עצם מציאותו ורק העצם) מרגיש בנשימת האויר ענינו של משיח – אויר של משיח, ובלשון חז"ל³ "רוחו של מלך המשיח".

יש לומר, ש"אויר (רוח) של משיח" הוא למעלה גם מ"אורו של משיח", כי, אור של משיח מורה על ההתגלות דמשיח ע"י פעולותיו (כמו "ילחם מלחמות ה'" עד ש"נצח"⁵, וכיו"ב), משא"כ אויר של משיח מורה

(1) ברכות יב, סע"ב – במשנה.

(2) תהלים בסופו. ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לו.

(3) ב"ר פ"ב, ד. פ"ח, א.

(4) זח"ג לר, ב. נת' בלקוטי לוי"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.

(5) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

לקוטי

תולדות

שיחות

הדבר, אך "עדות יש כאן" – בדומה לעדות, שבה מעידים על דבר שראו, והכרחי להאמין לכך.

ו. התכללות חסד וגבורה בעבודה הרוחנית של כל יהודי

ההוראה הנלמדת בכך לעבודתנו הרוחנית היא:

כידוע⁴⁷, הסיבה לכך שאברהם יצחק ויעקב נקראים אבות, היא משום שהם השורש והמקור של כל אחת מנשמות ישראל, ודרגתו של כל אחד מן האבות עוברת בירושה לכל אחד ואחד מבניהם אחריהם בכל דור ודור. ולכן אצל כל יהודי צריכים להיות סוגי העבודה הרוחנית של כל שלושת האבות.

מכך מובן, שגם, "צר קלסתר פניו..."/ התכללות של חסד וגבורה, יכולה וחייבת להיות אצל כל יהודי. לדוגמא, כנאמר בתנאי⁴⁸, בכיה תקיעא בליבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בליבאי מסטרא דא.

וזה נעלה ממגבלות הטבע ומסדר ההשתלשלות. כאמור לעיל, שלפי סדר ההשתלשלות חסד וגבורה הם שני קוים מנוגדים, ואינם יכולים להתאחד. כנאמר בספרי⁴⁹, שאהבה ויראה יכולות להיות יחדיו אצל הקדוש-ברוך-הוא בלבד – רק בעבודת ה', ולא בעניני העולם.

אבל בענין של "בכיה תקיעא..."/ יש שתי

תתקבל, והרי רוב טובה אין יכולים לקבל³⁸, ולכן הכרחי לעשות זאת דוקא באמצעות הגבורה – צמצום השפעה³⁹ – אלא אף יותר מכך: גבורות דיצחק הן חסד בגלוי, דוקא באמצעות הגבורות יש ריבוי ותוספת בהשפעה⁴⁰, כפי שידוע הסבר המושג "גבורות גשמים"⁴¹, ולכן נאמר⁴² על יצחק, "וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק".

ואיחוד זה – "התכללות" – שבין חסד דאברהם וגבורה דיצחק נובע מעל לסדר ההשתלשלות – ולכן אפשרי איחוד בין ענינים מנוגדים.

בכך יובן גם הרמז בלשון חז"ל⁴³, "והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק". אין נאמר "וידעו" וכדומה, אלא "והעידו", ורש"י חוזר על ביטוי זה שנית: "עדות יש שאברהם הוליד את יצחק" – מהי ההדגש כאן שזוהי עדות? ויש לומר, שהחסד לכך הוא:

עדות היא דוקא לגבי דבר נסתר. על דבר גלוי, ואפילו על דבר שעשוי להתגלות, אין צורך בעדות כלל⁴⁴. כלומר, באמצעות עדות מתגלה ענין אשר כשלעצמו הוא מעל לדרגת התגלות – לא עבידא לגלויי. וברוחניות זוהי ההמשכה מדרגה שלמעלה מהשתלשלות⁴⁵.

וזהו בענינו הרמז ב"עדות", אברהם הוליד את יצחק – ההתכללות של חסד וגבורה – נובעת מ"המשכת" הדרגה שלמעלה מהשתלשלות⁴⁶: לפי הטבע וההגיון לא ייתכן

(38) ע"ד תענית כג, א.

(39) לקו"ת ואתחנן יג, ג. ובכ"מ.

(40) ביאורו"ז יב, ב. סידור שער התקיעות בסופו (ושם: ולכן עיקר ומקור כל הברכות לעולם המשיך יצחק דוקא). וראה במקומות שנסמנו בהערה הבאה.

(41) משנה ריש תענית. לקו"ת שם. תו"א קו, ב. סה"מ תקס"ב ע' לב ואילך. ובכ"מ.

(42) יהושע כד, ג.

(43) לשון רש"י כאן. וכן בתנחומא כאן, שיעידו.

(44) ראה ר"ה כב, ב.

(45) ראה לקו"ת ד"ה אלה פקודי ס"ד. ד"ה ויקם עדות ה'ש"ת. לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 205.

(46) ויש לקשר זה עם המבואר באה"ת (ריש פרשתנו) שהתכללות דחסד וגבורה, אברהם ויצחק, הוא מצד בחי

הדעת, ומביא שם שדעת אותיות עדות* (עיי"ש) – והרי דעת הוא בקו האמצעי שעולה עד פנימיות הכתר, עתיק (שלמעלה מהשתלשלות), והא למעלה מהתלקות חו"ג (דלית שמאלה באי עתיקא, כלא ימינא – זח"ג קסט, א. וראה שם רפט, א).

(47) שלכן אין קורין אבות אלא לשלשה (ברכות טז, ב), כי בחי' השבטים יש לך אדם שאין בו כלל בחי' ומדריגות אלו, משא"כ בחי' האבות צריך להיות בכל אדם (תו"א) וארא נה, א. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 49 בהערה).

(48) ספ"ד.

(49) ואתחנן ו, ה.

(* כן הלשון (דעת בלא וא"ו) באה"ת ובכ"מ: ובלקו"ת פקודי (ד. ב) ובכ"מ: עדות (בוא"ו) אותיות עדות. ולהעיר בתקו"ו ח"ט"ס בתזוזתו. קה"י ערך דעות.

דרגות⁵⁰: א) המרירות תהיה ביום חמישי בלילה והשמחה – בשבת. ב) אפשרות קשה יותר – המרירות והשמחה תהיינה ביחד, בבת אחת. וכיוון שכל יהודי הוא יורש של האבות, והרי יורש מקבל הכל, לכן יכול כל אחד, ולפחות מדי פעם, להגיע גם לאופן זה.

ז. יש לבחור בקו החסד

הוראה נוספת הנלמדת מכל האמור לעיל היא:

כדי שהכל יעידו שאברהם הוליד את יצחק, יכול היה הקדוש-ברוך-הוא ליצור מלכתחילה את קלסתר פניו של אברהם דומה ליצחק⁵¹, אך אפילו מבחינת הטבע וההגיון קשה יותר⁵² כפי שהיה למעשה – „צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם”⁵³.

וההוראה הנלמדת מכך לכל אחד היא:

כאשר ניתן לבצע פעולה כל שהיא באחד משני הקוים – קו החסד או קו הגבורה – ויש ספק באיזה מן הקוים לבחור, יש לבחור בקו החסד.

בדומה לנאמר בתניא⁵⁴, שכאשר מקרבים יהודי, הרי בנוסף לכך ש, לא הפסיד שר מצות אהבת רעים” גם „וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה”.

ח. החידוש ב”ט כסלו – הפצת המעיינות חוצה

ענין זה, שעקב טענת ליצני הדור ביטל הקדוש-ברוך-הוא, לכאורה, את הטבע ואת סדר ההשתלשלות ו, צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם”, ניתן לקשרו ל, יפוצו

מעיינותיך חוצה”⁵⁵, פעילות אשר החלה בעיקר ב”ט כסלו⁵⁶. ויש לציין שפרשת תולדות נקראת תמיד בחודש כסלו⁵⁷ או בשבת מברכים חודש⁵⁸ כסלו – חודש הגאולה, שבו חודש הענין של „יפוצו מעיינותיך חוצה”:

נאמר בזהר⁵⁹, שבתורה יש גופי תורה – גליא דתורה, ונשמתא דאורייתא – רזין דאורייתא.

לפי סדר ההשתלשלות, שני חלקים אלו של התורה שונים, לכאורה זה מזה, וכל אחד מהם הוא דרך משלו: גופא דאורייתא הוא בגלוי, ואילו נשמתא דאורייתא היא בהסתר ובעלם. וכך מובן גם מן הכינוי „רזין” – סודות: כאשר מגלים דבר הוא כבר אינו בגדר סוד.

והנה מגיע י”ט כסלו, ו, מכריז” – „יפוצו מעיינותיך חוצה”. שמעיינות פנימיות התורה יתגלו, באופן של פרסום והפצה, גם בתוך ה, חוצה”.

בנוסף לכך שחסידות חב”ד הורידה את פנימיות התורה לידי הבנה והשגה, חכמה בינה ודעת, אשר לפני תקופת אדמו”ר הזקן, ואפילו בתקופתו, אך לפני פטרבורג, לא היו הדברים „מלובשים” כל-כך בהבנה השכלית⁶⁰, עד כדי כך שחסידות חב”ד דורשת, כפי שכותב כ”ק מורי-חמי אדמו”ר, שילמדו⁶¹ חסידות מתוך הבנה באותו אופן שבו לומדים סוגיא בתורת הנגלה – ה, חוצה” של הלומד עצמו –

הרי יחד עם זאת דורשים שיפוצו את המעיינות חוצה – במשמעות הפשוטה – לזולת השרוי במצב של „חוצה” –

ויותר מכך: נאמר „חוצה” ללא הגבלות. כלומר, אפילו אל החוצה הנחות ביותר יש להפיץ את המעיינות.

ט. למען מהותו של היהודי יש לגלות את פנימיות התורה

לכאורה, תמוה הדבר ביותר: אפילו בנגלה יש הגבלות, כנאמר⁶², „ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי”, וכיצד ניתן לומר „יפוצו מעיינותיך חוצה”?

על כך ניתנת ההוראה, שכאשר נוגע הדבר לעצמיות של היהודי, שמקורה בעצמותו ית, אין מתחשבים במגבלות הנובעות מסדר ההשתלשלות, והקדוש-ברוך-הוא הופך ו, צר קלסתר פניו של יצחק” שידמה לאברהם כך שגם פנימיות התורה אשר לפי סדר ההשתלשלות היא בעלם – גבורה, יצחק – תבוא לידי גילוי – חסד, אברהם.

ואדמו”ר הזקן אומר⁶³ שזוהי כוונת המשל

(62) תהלים ג, טו. – אבל, נוסף על זה שגם בנגלה תורה אמרו (פסחים ג, ב) לעולם יעסוק כו' שלא לשמה – (שהכוונה בוה, גם בדרגות הכי תחתונות ב, לא לשמה” – תניא ספלי”ט. הל' ת”ת לאדה”ו פ”ד ה”ג עיי”ש) – כי „מתוך שלא לשמה בא לשמה”, הרי בנוגע פנימיות התורה, הבטיחו חז”ל (איכ”ר בתחלתו. ירושלמי תגיגה פ”א סה”ז) המאור שבה (שזוהי פנימיות התורה – קה”ע שם) מחזירו למוטב.
(63) „התמים” ח”ב ע’ מט [עב, א].

אודות בן מלך אשר היה חולה ביותר, עד אשר לא היתה תרופה למחלתו, אלא לרסק את האבן היקרה אשר היתה משובצת בכתר המלך, ואשר בה התבטא כל היופי של „נזר העטרה המכתירה”, ולהשקות בזאת את בן המלך. והמלך אמר, שככל שייקך בעיניו כתר המלכות, הרי הוא כאין וכאפס לעומת חיי בנו.

לפי ההלכה אסור להשתמש כלל בכתר המלך⁶⁴. וכאן מכלים לגמרי את עיקרו של הכתר למען בן המלך, אשר למרות הכל אין הוא המלך⁶⁵, כי כאשר נוגע הדבר לעצם חיי בנו, אשר הם מהותו של המלך – בטלים כל החישובים.

ועל-כך מוסיף אדמו”ר הזקן ענין נפלא: אף כאשר מצבו של בן המלך החמיר כל-כך, עד אשר 990 אם יקוט אפילו טפה אחת ממי התרופה, למרות זאת, כדאי הדבר, ומרסקים את האבן הטובה, אשר תלך ברובה לאיבוד, שמא תיכנס טפה אחת לתוך פיו של בן המלך.

ועל-ידי העיסוק ב, יפוצו מעיינותיך חוצה”, מביאים לידי „קאתי מר” דא מלכא משיחא, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש”פ תולדות תשכ”ה)

(64) סנהדרין כב, א (וברמב”ם הל’ מלכים רפ”ב: ולא בכתרו) וביותר בכתרו (ראה מפרשים למגלת אסתר ו, ט).
(65) ע”ד בסנהדרין שם: אסורה לאדוני’.

לזכות

כ”ק אדונו מורנו זרבינו מלך המשיח

ויה”ר טע”י קיום הוראת

כ”ק אדמו”ר מלך המשיח (בשיחת ב’ ניסן ה’תשמ”ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק’,

שההכרזה תפעל ‘ביאת דוד מלכא משיחא’

יחי אדונו מורנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד